



# ULOS KUPLASTA

Keskustanuorten kulttuuripoliittinen linjaus

"Maailma on kaunis ja hyvä elää sille  
Jolla on aikaa ja tilaa unelmille  
Ja mielen vapaus, ja mielen vapaus"

- Vexi Salmi

# Sisällys

Johdanto	4
Heterogeeninen ammattilaisten joukko	5
Uudistuvan rahoituksen purot	5
Taiteen ja kulttuurin perusopetusta uudistetuin keinoin	7
Kirjastot – Lainaamoista kunnan elinvoiman tilaksi	8
Tapahtumajärjestäjälle asetettuja lupavaatimuksia on järkeistettävä	9
Tekijänoikeuslaki on päivitettävä	10
Elokuva-alalle tuotantokannustumia	11
Paikallisradiot vahvistavat sananvapautta	12
Kulttuuriperintö ja kulttuurimaisemat	13
Kulttuurimatkailu	14
Luovan talouden vientimarkkinat	15

# Johdanto

**K**eskustanuorten kulttuuripoliittinen linjapaperi sai alkunsa Pohjois-Karjalan Keskustanuorten vuonna 2013 Mikkelin liittokokoukselle tekemästä aloitteesta ja nuorkeskustalaisten toimijoiden yhteisestä innosta pohtia kulttuuripoliittisia tavoitteita. Haluamme nostaa linjapaperin kautta kulttuurin sekä Keskustanuorten että Keskustapuolueen keskusteluareenoille. Edellinen kulttuuripoliittinen ohjelmapaperi työstettiin puolueessa miltein 40 vuotta sitten vuonna 1977. Vuonna 2015 puolue julkaisi kulttuurilinjauksen, jonka pääviestinä oli luovuuden ja hyvinvoinnin lisääntyminen yhteiskunnassa.

Keskustanuorten kulttuuripoliittikka nousee yhteisestä arvopohjastamme: yhteisöllisyydestä, yhdenvertaisuudesta, sivistyksestä ja kestävästä kehityksestä. Keskustanuorille kulttuuri on arvo itsessään. Kulttuuri on sukupolvia ja kansakuntaa yhdistävä juuri sekä kansakunnan sivistyksen lähde. Santeri Alkion ajatusta henkisestä kasvusta mukaillen näemme kulttuurin voimistavan ihmistä ja yhteisöä. Nuorkeskustalainen kulttuurinäkemys ammentaa voimansa paikallisuudesta ja kansalaisten toimijuudesta. Ajattelemme, että kulttuurin tulee näkyä kansalaisille niin puistoissa, kadunkulmissa, leikkikentillä kuin mobiililaitteissa. Kulttuurin ”osallistumisen” tulee olla kansalaiselle helppoa. Suomalaisen kulttuurin moninaisuus kansainvälisine vaikutteineen on rikkaus, mitä opimme arvostamaan arkipäiväisillä toistuvilla kohtaamisilla - yhteisen dialogin kautta.

Itseisarvon lisäksi näemme arvona myös kulttuurin merkityksen ja mahdollisuuden taloudelle. Kulttuuriala työllistää tällä hetkellä noin 85 000 ja kulttuuriviennissä on

valtava kasvupotentiaali, mikäli yritysten tuki- ja neuvontajärjestelmän puutteet saadaan korjattua ja tekijänoikeuksiin liittyvät ongelmakohdat ratkaistua.

Juha Sipilän I hallituksen ohjelma sisältää kaksi selkeästi kulttuuria koskevaa kärkihanketta. Toinen kärkihankkeista kohdentuu taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden parantamiseen. Kärkihankkeen tavoitteena on vahvistaa lasten ja nuorten luovuutta sekä lisätä taiteen perusopetusta ja kulttuuritoimintaa. Hallituksen tavoitteen mukaan kulttuurin hyvinvointimahdollisuudet pyritään tunnistamaan aiempaa paremmin. Kulttuuri aiotaan tuoda lähemmäs jokaista suomalaista edistämällä julkisissa tiloissa ja laitoksissa esillä olevaa taidetta. Toinen kulttuuritoimintaan keskeisesti vaikuttavista kärkihankkeista on julkisten palvelujen digitalisointi. Esitämme tässä linjapaperissa nuorkeskustalaisia sisältöjä kärkihankkeiden toteuttamiseen.

Kulttuuripoliittisen linjapaperin työstämiseen on osallistunut syksyn 2015 aikana kymmenkunta keskustanuorta ympäri Suomea. Linjauksia on työstetty lisäksi Keskustanuorten elokoulussa Ruokolahdella ja liittohallituksen kokouksissa. Linjapaperi hyväksyttiin 25.10.2015 Salossa, Keskustanuorten 70-vuotis juhlahiittokokouksessa.

## Nuorkeskustalaisen kulttuurityön puolesta:

*Susanna Eskola*  
*Työryhmän puheenjohtaja*  
*Niina Kuura*  
*Työryhmän avustaja*

# Heterogeeninen ammattilaisten joukko

Kulttuurialan toimijoiden joukko on hyvin heterogeeninen. Kulttuurin ammattilaiset työskentelevät niin yrittäjinä, freelancereina, palkansaajina kuin vapaina ammatinharjoittajina. Heidän tulomuodostuksensa on siten monitahoinen, mikä politiikan näkökulmasta edellyttää toimenpiteiden kirjavuutta eri ryhmien tarpeisiin. Kaikki eivät suinkaan saa toimeentuloaan kulttuurin parista kokonaisuudessaan, vaan kulttuurialalla on paljon osa-aikaisuutta ja tilapäisesti työskenteleviä. Monet työskentelevät kulttuurin parissa myös täysin vapaaehtoisesti ilman työtuloja.

Valtion kulttuurin käyttämät määrärahat ovat vuositasolla noin 430 miljoonaa euroa ja rahoitus tulee opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalta. Kulttuurin osuus on 0,85 % valtion budjetista. Valtiosa rahoituksesta on peräisin veikkausvoittorahoista. Noin 60 % tästä ”kulttuuribudjetista” suunnataan kansallisille taide- ja kulttuurilaitoksille ja kunnille lakisääteisinä valtionosuuksina ja avustuksina. Lisäksi OKM käyttää n. 9 % budjetista taiteilijatukeen ja muuhun taiteen ja kulttuurin edistämiseen (33 %). Noin 10 % taiteilijoille apurahat ovat pääasiallinen tulonlähde. Suuntaus on ollut se, että valtion apurahojen määrä vähenee, kun taas yksityisten säätiöiden ja rahoittajien osuus nousee. Käännöskirjallisuutta tulee tukea ja kääntäjät tulee tunnustaa alansa ammattilaisina, eikä taiteilijoina. Näin kääntäjien ja käännösten tulevaisuus turvataan.

# Uudistuvan rahoituksen purot

Valtio luo mahdollisuuden edistyksele koko maassa. Edistykseen tähtäävän toiminnan täytyy puolestaan olla pitkäjänteistä. Keskustanuoret näkevät, että kunnissa tehtävä monitoimijainen kulttuurityö on kansalaislähtöisen, alhaalta ylöspäin lähtevän toiminnan perusta. Keskustanuorten mielestä kulttuurialalle suuntautuvassa valtion rahoituksessa on priorisoitava:

- valtionosuuden piiriin hyväksytyjen teattereiden, museoiden ja orkestereiden rahoitusta
- läänintaiteilijajärjestelmän kehittämistä taiteellisen toiminnan pitkäjänteisyyden takaamiseksi alueilla
- kuntien valtionosuuksien kautta taiteen perusopetusta, kirjastojen rahoitusta sekä kunnan yleistä kulttuuri-toimintaa ja toimijoille myönnettäviä avustuksia
- kulttuurivientiä edistäviä toimia
- kuntien taide- ja tiederesidenssien tukemista. Residensseinä voivat toimia esimerkiksi liitoskuntien entiset kunnantalot
- työssäkäyvien kulttuurin käytön tukemista kulttuurisetelien veroedun avulla.

Kulttuuria koskevassa keskustelussa tulee muistaa, että käyttäjät maksavat huomattavan osan kulttuuripalvelujen ylläpidosta. Näin on erityisesti teattereiden, museoiden ja orkestereiden kohdalla, joiden käyttäjien maksuosuus on vuositasolla yli 100 miljoonaa euroa. Keskustanuoret esittää, että julkista rahaa saavien kulttuuri-

palveluiden kohdalla palvelusta on saatava vähintään 30 % alennus, mikäli henkilö on työtön, opiskelija tai eläkeläinen. Tämä tukee kulttuurin hyvinvointivaikutuksen kohdistamista henkilöille, joille siitä on odotettavissa eniten hyötyä.

Julkinen sektori on noudattanut heikosti nk. prosenttiperiaatetta, jonka mukaan julkisella tuella teitä, julkisia rakennuksia tai asuntoja rakennettaessa, tulisi yksi prosentti investointikuluista sijoittaa taiteeseen. Hallituksen yhtenä kärkihankkeena on kulttuurin ja taiteen saavutettavuus. Kulttuuria halutaan tuoda lähemmäksi kansalaista tuomalla taide julkisiin tiloihin. Keskustanuoret vetoaa kuntiin, että ne noudattavat hankinnoissaan prosenttiperiaatetta. Keskustanuoret pitävät hyvänä myös hallitusohjelmaan kirjattua tavoitetta laajentaa prosenttiperiaatetta yhteistyössä sosiaali - ja terveydenhuollon kanssa.

Kulttuuri on tärkeä osa kunnallista palveluntuotantoa. Keskustanuoret näkevät etenkin green care'n ja kulttuurin yhdistämisessä suuria hyvinvointia lisääviä mahdollisuuksia. Esimerkiksi vanhusten palvelutalojen rakennus- ja korjausvaiheissa tulisi suunnitelmiin sisällyttää sellaisten toiminnallisten tilojen tai paikkojen perustaminen, millä tuetaan asiakkaiden hyvinvointia sekä mahdollistetaan ulkopuolisten toimijoiden mahdollisuus käyttää tiloja. Tämä tarkoittaa esimerkiksi viihtyisiä ulkoilumahdollisuuksia ja harrastustiloja. Toisaalta esimerkiksi julkisten rakennusten kokoushuoneita olisi mahdollista muuntaa hyvinvointia lisääviksi viher- tai taidehuoneiksi.

Keskustanuoret pitää tärkeänä että julkisesti tuotetun kulttuurituotannon lisäksi edistetään liiketoiminnallisesti kannattavaa kulttuuritarjontaa. Valtionrahoituksen prioriteettikohteet on esitetty edellä. Keskustanuoret esittää, että kulttuuritoiminnan rahoituksen painopistettä siirretään yksityisen rahoituksen, säätiöiden rahoituksen ja joukkorahoituksen suuntaan. Globaali kulttuuritoiminta tarvitsee myös uudenlaisia rahoitusmalleja, joista esimerkiksi voidaan nostaa Kickstarter sekä kotimainen Mesenaatti.

Lainsäädännöllisinä uudistuksina Keskustanuoret esittää, että arvonlisäverovapaan, taiteeseen liittyvän myyntitulon ylärajaa nostetaan 8 500 eurosta 15 000 euroon.

Sosiaali- ja eläketurvan näkökulmasta erityisesti vapaat taiteilijat ovat hankalassa asemassa. Heidän tulonsa voivat olla MYEL -valtuutettuja apurahatuloja, YEL-vakuutettua muun taiteellisen toiminnan tuloa tai alarajan alle jäävää täysin vakuuttamatonta tuloa. Riittävän eläkkeen

kerryttämiseksi pitää taiteilijan ymmärtää vakuuttaa itsensä ja olla valmis maksamaan joskus myös normaalia suurempaa vakuutusmaksua.

Suomen lähes 60 taidemuseossa pidetään vuosittain keskimäärin 500 näyttelyä, jotka edellyttävät huomattavaa työpanosta. Kuvataiteilijoiden kuuluu saada korvaus tehdystä työstä. Taidemuseot eivät tekijänoikeuskorvausten lisäksi maksa kuvataiteilijoille juuri mitään palkkiota näyttelyjen tekemisestä. Siksi Keskustanuoret esittää, että Suomessa tulee ottaa käyttöön Ruotsin MU-sopimusta (Medverkans och utställningsersättning) vastaava sopimus kuvataiteilijoiden ja museoiden välille. Sopimus takaa taiteilijoille palkan tai palkkion sekä teosten esittelystä että näyttelyn eteen tehdystä työstä valtion rahoittamissa museoissa. Sopimus selkiyttäisi merkittävästi esimerkiksi nuorten kuvataiteilijoiden toimeentuloa sekä kannustaisi taiteen tekemiseen.

## **Taiteen ja kulttuurin perusopetusta uudistetuin keinoin**

Taidekasvatuksen tavoitteena ei ole tehdä jokaisesta ammattitaiteilijaa. Taiteen tekeminen ja siitä nauttiminen luo hyvinvointia ja auttaa ymmärtämään itseä ja toisia, myös erilaisia kulttuureja. Kaikilla aloilla tarvitaan luovuutta ja ongelmanratkaisukykyä.

Hallituksen tavoitteena on parantaa taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta ja vahvistaa lasten ja nuorten luovuutta. Hallitusohjelmassa luvataan lisätä taiteen

perusopetusta ja parantaa opetuksen saavutettavuutta taiteenalakohtaisesti maan eri osissa.

393 oppilaitoksen tarjoamaan taiteen perusopetukseen osallistuu viikoittain 126 000 lasta ja nuorta. Lähes puolet taiteen perusopetuksen oppilaista opiskelee musiikkia. Vastakohtaisesti esim. arkkitehtuurin opetusta on tarjolla vain kolmella paikkakunnalla koko maassa.

Laaja oppimäärä antaa tilaisuuden syventyä pitkäjänteisesti tiettyyn taiteenalaan ja luo valmiuksia taiteen ammattiopintoihin ja elinikäiseen harrastamiseen. Useimpien taiteenalojen laajan oppimäärän opetusta on tarjolla vain suurimmissa kaupungeissa. Se vaatii asianmukaiset tilat, välineet, asiantuntevat opettajat eli rahaa järjestämiseen ja riittävän oppilaspuhjan. Keskustanuoret esittää, että taideaineiden arvostelu tulee muuttaa peruskoulussa muotoon hyväksyty/hylätty tai ei numeroa.

Tällä hetkellä taiteen perusopetuksessa vallitsee alueellinen epätasa-arvo: Suurimmissa kaupungeissa lapsilla on mahdollisuus opiskella muotoilua, pelisuunnittelua tai vaikka robotiikkaa, kun taas pienemmillä paikkakunnilla vaihtoehtoja on huomattavasti vähemmän.

Määrärahan lisääminen opetustuntiperusteiseen valtionosuuteen mahdollistaisi laajan oppimäärän opetuksen lisäämisen keskiuurissa maaseutukaupungeissa. Ympäryskuntiin voitaisiin perustaa sivutoimipisteitä ja oppilaille suunnitella henkilökohtaiset opintopolut, joiden kautta luodaan mahdollisuus osallistua laajan oppimäärän opetukseen.

Keskustanuoret esittää opetuksen monipuolistamisen tueksi lukiodiplomijärjestelmän laajentamista. Uudessa mallissa toisen asteen opiskelijan olisi mahdollista suorittaa valinnaiset taideopetuksen kurssit esimerkiksi kansalaisopistossa, avoimen yliopiston opetuksena taikka muun paikkakunnan tarjoaman opetuksen yhteydessä. Omaan koulutuspaikkaan riittäisi hyväksi lukuun taitajadiplomi, jonka suorittamiseksi opiskelijan on täytynyt osoittaa taitojen kehittyminen. Taitajadiplomin myöntäisi opetuksen antanut taho. Opetuksen rahoituksen järjestäisi OKM.

Peruskoulussa tulisi olla samankaltainen mahdollisuus sisällyttää omiin opintoihin omaa harrastuneisuutta kuin toisella asteella. Peruskoulussa tulisi olla oma versio taitajadiplomista.

Kunnat, taidekoulut ja järjestöt voivat tehdä yhteistyötä esimerkiksi tarjoamalla iltapäiväkerho- ja harrastustoimintaa koulujen tiloissa tai heti koulupäivän jälkeen. Taideopetuksen laaja saavutettavuus antaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuuden saada kosketus taiteen maailmaan ja kipinän harrastamiseen huolimatta vanhempien kiinnostuksesta tai harrastuneisuudesta.

Valtion rahoitus pitää taideharrastuksen saavutettavana jokaiselle, sillä kuntien heikko taloustilanne nostaa helposti oppilasmaksuja. Kunnissa on nähtävä taideopetuksen merkitys ja panostettava siihen tiukasta taloustilanteesta huolimatta.

Taidealojen ammattiin johtavaa koulutusta järjestetään ammattikouluissa, ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Korkealaatuisen taiteen opetus on nähtävä arvokkaana, mutta taidealojen koulutuspaikat on suhteutettava työvoiman tarpeeseen.

## **Kirjastot – Lainaamoista kunnan elinvoiman tilaksi.**

Kirjastopalvelut ovat kiinteä osa suomalaista sivistystä ja oppimista. Kunnallisella- ja muulla kirjastolaitoksella on historiallinen rooli suomalaisen demokratian, tasa-arvon ja alueellisen monipuolisuuden kehityksessä. Kaikille avoimen ja maksuttoman kirjastolaitoksen seurauksena kirjastojen käyttöaste on Suomessa yksi maailman korkeimmista. Kirjastojen muu tapahtumatoiminta kasvaa jatkuvasti.

Suomalaisen yhteiskunnan muutoksen seurauksena perinteisten kirjastopalveluiden ylläpitäminen on käynyt paikoin raskaaksi. Monissa kunnissa kirjasto- ja tietopalveluiden järjestäminen on taloudellisesti haastavaa, vaikka samalla tiedostetaan niiden sivistysarvo. Myös digitalisaation läpilyönti haastaa perinteisen ajatuksen kirjastolaitoksesta: E-kirjat tekevät tuloaan yleisiin kirjastojen kokoelmiin.

Keskustanuoret haluaa ylläpitää suomalaista kirjastolaitosta uudistamalla sitä



rohkeasti. Kuntien kirjastopalveluja koskevaa lainsäädäntöä on tarkasteltava ennakkoluulottomasti niin, että maksuttomat palvelut voidaan jatkossakin turvata.

Kirjastojen digitalisaatioon panostamisen avulla Suomi nostetaan e-kirjastojen kärkimaaksi. Nuorilla käyttäjillä on tässä kehityksessä keskeinen tiennäyttäjän rooli. Digitalisaation seurauksena kirjaston ei enää tarvitse olla pelkkä fyysinen tila, vaan jokaisen älylaitteessa toimiva palvelu. Kunnallisena palveluna hankitaan e-kirjojen ja äänikirjojen lisenssejä.

Kirjojen ja tallenteiden digitalisointi ei saa merkitä kirjastojen katoamista. Kirjastoista on kehitettävä määrätietoisesti monipalvelutiloja, jotka palvelevat kaikkia ikäryhmiä ja edistävät osaltaan alueellista kulttuuritoimintaa ja elinvoimaisuutta.

Jatkossa voimme puhua kirjastoista kunnan elinvoimatilana tai elinvoiman tilana. "Kirjasto" on se paikka, jossa paikallisella harrastajateatterilla on esiintymistila, paikallisella yhdistyksellä kokoustila ja paikallisella yrittäjällä videoneuvottelumahdollisuus toiselle puolelle maailmaa. "Kirjasto" ei myöskään lainaisi enää ainoastaan kirjoja tai myöntäisi lukuoikeuksia, vaan toimisi tavaralainaamona.

## **Tapahtumajärjestäjälle asetettuja lupavaatimuksia on järkeistettävä**

Taiteen tuottaminen ei ole pelkästään ammattilaisten käsissä. Taiteen ja kulttuurin saatavuutta voi parantaa myös helpotta-

malla "harrastelijoiden" toimintaa. Juuri lainsäädäntö on se, joka aiheuttaa eniten hankaluuksia tapahtumien järjestämisessä. Pahimmillaan pitää hakea lupia poliisilta, rakennusviranomaisilta, ympäristöviranomaisilta, pelastusviranomaisilta sekä aluehallintoviranomaisilta. Lupaviidakko ei ole kovin innostava ammattilaisille eikä varsinkaan harrastajille, jotka haluaisivat hyvää hyvyttään tuottaa iloa kanssaihmisilleen. Keskustanuoret vaatii, että erityisesti pienten kulttuuritapahtumien järjestämistä on helpotettava. Esimerkiksi tilapäisten kylttien lupamenettelystä on luovuttava ja lupakäsittelyaikoja lyhennettävä.

Suomeen on luotava yhteinen tapahtumafi-portaali, jonka kautta haetaan keskitetysti lupia kaikilta viranomaisilta. Portaalissa eri viranomaisten järjestelmät saatettaisiin yhteen, ja viranomaiset saisivat keskitetysti tietoa tulevista tapahtumista. Tällöin tapahtumien järjestäminen helpottuisi merkittävästi.

Tapahtumien järjestyksenvalvojakäytäntöjä tulee yksinkertaistaa. Tapahtumien järjestyksenvalvojajärjestelyihin tulisi edellyttää poliisin kannanottoa vasta silloin, kun tapahtumien osallistujamäärä ylittää 200 henkilöä. Tapahtumien nyrkkisääntönä tulee olla, että yli 100 hengen tapahtumiin osoitetaan yksi järjestyksenvalvoja 100 henkilöä kohden.

Eviran linjauksen mukaan pienimuotoisen, ei-elinkeinotoimintana järjestettävän tilapäisen elintarvikemyynnin järjestämiseen ei tarvitse tehdä ilmoitusta. Myös kuntien ympäristöviranomaisten tulee noudattaa samaa linjaa. Myös näitä koskevat elintarvikelain yleiset vaatimukset hygieniasta ja vastuu valmistettujen elintarvikkeiden elintarviketurvallisuudesta säilyy.

## **Tekijänoikeuslaki päivitettävä**

Teoksen tekijällä on oikeus määrätä sen käytöstä. Tekijänoikeus turvaa lainkeinoin tekijän, eli teoksen omistajan, oikeudet. Keskustanuoret näkee tekijänoikeudet tärkeänä osana taiteilijoiden työoikeuksia ja tuloja. Tekijänoikeudet koskettavat yhä isompaa osaa elämäämme: kirjat, elokuvat, koulutusmateriaali, musiikki, kartat, tietokoneohjelmat, valokuvat ja taide vain pääpiirteissään mainittuina.

Tekijänoikeuslakia on muutettu vuosien mittaan useita kertoja. Muutokset ovat tehneet laista vaikeaselkoisen ja ajasta jäljessään olevan. Tekijänoikeuslakia muutettaessa tulisi korostaa tekijänoikeuksien haltijoiden asemaa eikä tekijänoikeusteollisuuden ja tekijänoikeus oikeuksia hallinnoivien järjestöjen intressejä. Tekijänoikeuslaki tulisi perusteellisesti päivittää vastaamaan tietoyhteiskunnan haasteita, sillä se on tietoyhteiskunnan yksi keskeisistä perustuslaeista. Keskustanuoret esittää, että tekijänoikeuslaki tulisi uudistaa ja selkeyttää siten, että lakeja tulkitseva teki-

jänoikeusneuvosto tulisi tarpeettomaksi. Tällöin ratkaisut tekisivät tuomioistuimet ennakkoratkaisujen perusteella.

Tekijänoikeuskysymyksien selventäminen on kuitenkin tärkeää. Lainsäädäntö on suuren haasteen edessä. Kuluttajien kulutustottumukset kehittyvät nopeammin kuin palveluiden tuottajat pystyvät luomaan uusia, tekijänoikeuslainsäädännön mukaisia palveluita. Vaikka uskomme, että yhä useampi kuluttaja tietää laillisen ja laittoman kopioinnin ja käytön eroavaisuuden, ei tietämättömyyttä syntyneistä väärinkäytöksistä ole välttytty. Niistä on myös harmittavan usein seurannut ylimäpuvia rangaistuksia. Tekijänoikeusrikkomuksissa tulisi hyödyntää enemmän tapauskohtaista arviointia. Niissä tulisi olla merkitystä teon tahallisuudella ja onko rikkomus tehty ansaintatarkoituksessa.

Tämän päivän haasteet koskevat erityisesti elokuvien ja sarjojen julkaisua. Nettiyhteyden kautta katsottuna ne eivät toteuta samoja sopimuksia kuin televisiolähetykset tai fyysiset julkaisut (DVD, Blu-ray). Kuvan ohessa elokuvat ja sarjat sisältävät myös ääntä, joka on usein musiikkia, jota osaltaan koskettavat omat tekijänoikeudelliset kysymykset. Haasteensa tuo myös eri maiden eroavat tekijänoikeuslainsäädännöt sekä käytännöt. Taiteilijoiden osalta ongelmia tuottaa oikeus käyttää muiden taiteilijoiden materiaalia omissa teoksessaan.

Taloudellisessa näkökulmassa haaste on esimerkiksi muusikon osalta syntyvät tekijänoikeuspalkkiot; muusikko saattaa valmistella uutta levyään useamman vuoden ilman ansioita, mutta ansaita levyn julkaisuvuonna hyvinkin. Verotus kuitenkin kohtelee jokaista vuotta erikseen. Esi-

tämme mahdollisuutta pidentää taiteilijoiden verotuksen kautta työn luonteeseen liittyviä kohtuuttomia vaihteluita. Tekijänoikeuspalkkiot on nähtävä ansiotulona, josta kertyy eläkettä.

Taiteilija, joka saa tekijänoikeustuloja, ei välttämättä tienaa taiteestaan muulla tavoin tai muu toiminta ei ole taloudellisesti merkittävää. Tekijänoikeustuloja ei kuitenkaan huomioida missään sosiaalietuuksissa tuloina. Tämä heikentää taiteilijan sosiaaliturvaa esimerkiksi sairauden kohdatessa, perhettä perustettaessa ja eläkeiän saapuessa. Keskustanuoret esittää, että tekijänoikeustulot huomioitaisiin sosiaalietuuksia määritettäessä. Tämä turvasi taiteilijoiden sosiaaliturvan elämän muutoksissa ja kannustaisi taiteen tekemiseen.

Tekijänoikeuslainsäädäntöä on yksinkertaistettava niin kuluttajan kuin taiteilijan näkökulmasta. On varmistettava että kuluttajilla on riittävä käsitys ja ymmärrys tekijänoikeuksien toteutumisesta ja käytämisestä. Maalaisjärjen pitää olla sallittua myös tässä, eikä lainsäädäntä saa ylittää

kuluttajan oikeustajua. Piratismiin on jatkossakin oltava tuomittavaa.

## **Elokuva-alalle tuotantokannustimia**

Suomen elokuväsäätiö myöntää tukea elokuvien ammattimaiseen tuotantoon, esittämiseen ja levittämiseen sekä kulttuurivien nin tarpeisiin. Vuonna 2015 tämä tuki oli 23 miljoonaa euroa ja rahoitus tuli kokonaisuudessaan veikkausvoittovaroista.

Elokuva on jatkuvasti kasvava, kansainvälinen toimiala. Suuri kansainvälinen elokuvatuotanto voi tuoda miljoonia maaan, jossa se kuvataan. Suomesta löytyy kaikki tarvittava osaaminen suurtuotantojen houkutteluun. Tällä hetkellä Suomessa kuvaaminen on kuitenkin erittäin kallista verrattuna halvemman työvoiman maihin, ja niihin Euroopan maihin, joissa tuotantokannustimet ovat jo käytössä. Jopa kotimaiset tuotannot ovat siirtyneet ulkomaille halvempien tuotantokustannusten perässä.

Keskustanuoret esittää, että Suomeen perustetaan tai elokuväsäätiön yhteyteen luodaan järjestelmä, jossa elokuvatuotannoille voidaan myöntää esimerkiksi 20 % osittaispalautus kuluista, jotka on käytetty Suomessa tehtyihin palveluostoihin ja suomalaisen työvoiman palkkaamiseen. Järjestelmä vaatii rahallista lisäpanostusta kulttuurituotannon tukemiseen, mutta rahoituksesta osa voisi olla elokuväsäätiön rahoituksen uudelleen suuntaamista. Keskustanuoret uskoo, että tuotantokannustimien käyttöönotto toisi Suomeen merkittäviä kansainvälisiä elokuvatuotantoja ja uusia tulovirtoja.

Pohjoismaissa tuotantokannustimet ovat tällä hetkellä käytössä ainoastaan Islannissa. Norja ottaa kannustimet käyttöön vuonna 2016. Euroopassa kannustimet ovat tällä hetkellä käytössä 17 maassa, kannustimien käyttöönotosta on ainoastaan positiivisia kokemuksia.

AV-alan ja alueellisten hyötyjen lisäksi tuotantokannustimilla voidaan kasvattaa IP-oikeuksien (intellectual property) arvoa sekä laajentaa kehittyneen teknologiaosaamisemme hyödyntämistä. Pelialan tapaan teknologiaosaamistamme voisi hyödyntää paljon nykyistä enemmän esimerkiksi elokuvien ja TV-tuotantojen jälkitöissä, kuten erikoistehosteiden tuottamisessa.

Elokuvatuotanto ei työllistä ainoastaan elokuvan työryhmässä toimivia. Etenkin majoitus- ja ravintolapalvelut hyötyvät alueella kuvattavasta tuotannosta. Jos elokuva nousee ilmiöksi, jatkuu rahavirta matkailutuloina. Tuotantojen saaminen Suomeen lisäisi myös elokuvamatkailukohteita Suomessa. Lisäksi olemassa olevia elokuvamatkailukohteita tulisi maistaa enemmän.

## **Paikallisradiot vahvistavat sananvapautta**

Suomalaisen paikallisradiokentän luonnollista kehittymistä on viime vuosina estänyt monikansalliset mediatalat, koska paikallisradiotaajuudet on valjastettu suurten radioketjujen käyttöön ja sisältö tuotettu keskitetysti ilman paikallisuuden henkeä. Liikenne ja viestintävaliokunnan mietinnössä (LiVM 10/2014 vp) todetaan, että paikallisradiotoiminta on huomattavalta osin keskittynyt ja paikallisen identiteetin kannalta tärkeän paikallisen ohjelmisisällön määrä on selkeästi vähentynyt.

Uuden tietoyhteiskuntakaaren myötä paikallisuusvaatimuksia ei ole esitetty laisinkaan. Tilanne on johtanut siihen, että Suomessa aitojen paikallisradioiden määrä on ollut koko ajan vähenevä eikä uusia toimijoita ole tullut alalle. Uusi tietoyhteiskuntakaari ei huomioi aitoa paikallisradiotoimintaa, sananvapautta, moniarvoisuutta, ohjelmistosisältöä, vähemmistöjä ja merkittävyyttä. Aiemmin radio- ja tv-laki sisälsivät nämä vaatimukset.

Keskustanuorten mielestä tietoyhteiskuntakaarta on täydennettävä paikallisradiotoimintaa tukevilla asetuksilla ja saatettava ne toimilupaehtoihin. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että toimilupaehtoihin sisällytetään vaatimus paikallisuudesta. Uudet toimintatavat elvyttäisivät paikallisradiotoiminnan Suomessa: alalle syntyisi merkittävä määrä radioalan työpaikkoja, sananvapaus lisääntyisi, radioiden alueellinen merkitys korostuisi alueiden elinkeino-, kulttuuri- ja matkailutoiminnassa,



paikallinen identiteetti vahvistuisi ja paikallisradiot sekä valtakunnalliset radiot kehittyisivät omilla vahvuuksillaan.

## **Kulttuuriperintö ja kulttuurimaisemat**

Kulttuuriperinnön koetaan olevan tärkeä osa kansakunnan identiteettiä ja edellytys kansakunnan itseymmärrykselle. Kulttuuriperintömme ja kulttuurimaisemamme ovat myös jälkipolvien oikeus. Meidän tulee varmistaa, että rakennuskulttuurimme koostuu kerroksellisesti eri-ikäisistä rakennuksista. Museoviraston avustusten hakemista tulisi nopeuttaa ja ehtoja helpottaa.

Näemme vanhoilla päärakennuksilla kulttuurillista arvoa, mutta pitäisi tunnustaa myös pihapiirikokonaisuuden kulttuuriarvo ja tukea pihapiirien kunnostamista kokonaisuutena. Päärakennuksen historia koostuu myös sen ympärillä olevista apurakennuksista. Rakennusten entisöinnissä tulisi nähdä myös yritysmaailman tilatarpeet ja mahdollistaa esimerkiksi uusien oviaukkojen tekeminen. Keskustanuoret esittävät, että Museoviraston avustus olisi myönnettävissä tapauskohtaisesti myös isompiin muutoksiin, jos ne toteutetaan perinteisin menetelmin. Rakennukset ovat aina eläneet tarpeen mukaan, miksei siis nykyisinkin.

Rakennuskantamme vanhimmat rakennukset ovat hirsisiä ja hirsirakentaminen vaatii erityisosaamista. Säilyttääksemme tätä kulttuuriperintöä, tulisi rakennuspuolen opetuksessa olla mahdollisuus valita laajemmin rakennuskonservoinnin kursseja. Lisäksi alan oppisopimustoimin-

taa tulisi tukea enemmän. Rakennuskonservointi on laaja ala, jonka oppii vain työkokemuksen kautta ja oppisopimuksena tietotaito siirtyisi parhaiten nuoremmille sukupolville. Menetämme kulttuurihistoriallisesti mielenkiintoisia rakennustekniikoita, jos taidot eivät siirry eteenpäin käytännönläheisesti. Keskustanuoret esittää, että rakennuskonservoinnin oppisopimustoimintaa tulee tukea ja kehittää alan vaatimukset huomioiden.

Kulttuurimaisemia ovat maatalousmaisemat, perinnemaisemat, kaupunkimaisemat ja taajamien sekä teollisuuden kulttuurimaisemat. Erityisen arvokkaita ovat esimerkiksi vanhat puutaloalueet ja yhtenäiset peltomaisemat. Lisäksi maaseudun kulttuurimaisema voidaan jakaa maatalouden tuotantomaiseen sekä vanhan maatalouden synnyttämiin perinnemaisemiin. Maatalouden tilakokojen kasvaessa maatalouden perinnemaisemat ovat merkittävästi vähentyneet. Keskustanuoret näkevät tärkeänä, että maanomistajia kannustetaan perinnemaisemien ylläpitämiseen maatalousyrittäjien ja kuntien kanssa yhteistyönä.

Maisemat ovat syntyneet ihmisen ja luonnon pitkän vuorovaikutuksen tuloksena.

Niihin liittyy erityisiä historiallisia ja kulttuurisia arvoja. Suomalaisen maaseudun edustavimmat kulttuurimaisemat kartoitettiin ensimmäisen kerran vuonna 1995. Tällä hetkellä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisemakohteet on päivitetty jo lähes koko maan alueella. Inventointiaineisto on kulttuurisesti arvokas kokonaisuus ja sen hyödyntämisessä on laajat mahdollisuudet etenkin matkailu-, luonto- ja palveluyrittäjille.

Suomi pitäisi saada kiinnostavammaksi sekä ulkomaalaisten että suomalaisten matkailijoiden silmissä. Suomea tulisi siis markkinoida ulkomaalaisille paljon nykyistä enemmän. Suomeen saapuville turisteille tulisi tarjota enemmän mahdollisuuksia tutustua sekä Suomen maaseudun kauniiseen luontoon, että kaupunkien kulttuuriin.

Matkailun lisääntyminen vaatii Suomelta tunnettuuden lisäämistä sekä riittävän ainutlaatuisten kohteiden kehittämistä, esiintuomista ja luomista. Matkailua ei voida rakentaa vain suurten yksiköiden varaan, vaan tarvitsemme monenlaisia kokonaisuuksia, monenlaisille matkailijoille ja kuluttajille. Alalla toimii niin yhden henkilön työllistäviä kuin kymmeniä tai jopa satoja työllistäviä yrityksiä, kaikille on tilaa ja kaikkia tarvitaan. Hiljaisuus, yksilöllisyys ja luonnonmukaisuus ovat asioita, joita erityisesti maaseutumatkailulta haetaan, kulttuurimatkailua unohtamatta.

## Kulttuurimatkailu

Suomi on kulttuuririkas maa, ja eri alueiden kulttuurierot voivat olla melko suuria ominaispiirteineen. Kulttuurimatkailun voi ajatella olevan keskeinen osa Suomi-kuvaa maailmalla. Suomen valtion tulisi panostaa kulttuurimatkailun kehittämiseen nykyistä enemmän.

# Luovan talouden vientimarkkinat

Rovio, Duudsonit, Supercell, Paola Suhonen, Nightwish ja Marimekko ovat osoittaneet suomalaisten kyvyn synnyttää luovuudesta tuote tai palvelu, joka pärjää kansainvälisillä markkinoilla. Suomessa itää varmasti tuhansia samankaltaisia unelmia, jotka odottavat kypsymistä.

Luovien tuotteiden ja palveluiden viennin arvo globaaleilla markkinoilla oli vuonna 2008 UNCTAD:n (2010) mukaan noin 592 Yhdysvaltain dollaria. Suomen osalta kulttuuritavaroiden viennin arvo oli 600 miljoonaa euroa ja kulttuuripalveluiden 100 miljoonaa euroa vuonna 2005 (OKM 2008).

Keskustanuoret esittää, että:

- yritysneuvonnassa (esim. Yritys-Suomi, Team Finland, kuntien elinkeinoasiamiehet) panostetaan kulttuurialan tuntemukseen, josta yrittäjät ovat raportoineet huomattavia puutteita. Lähdemme ajatuksesta, ettei joka kunnassa tule olla luovan talouden asiantuntijaa, mutta ohjauskyky osaamisen pariin täytyy löytyä. Tuhansien ideoiden jalostaminen tai toteutuminen tuotteiksi ja palveluiksi ei onnistu, mikäli kulttuurialan yrittäjillä ei ole saatavilla asiantuntevaa neuvonta-apua.
- suomalaisilla tekijänoikeuksien haltijoilla tulee olla mahdollisuus säilyttää tuotteidensa oikeudet. Tämän toteutumiseksi tarvitaan pääoma- ja muita sijoituksia esimerkiksi tuotekehityksen yhteydessä, jottei yritys joudu olosuhteiden pakosta myymään tai luovuttamaan oikeuksia kansainvälisille toimijoille.

- kulttuuriin osoitetuissa valtion määrärahoissa ja valtion tukemassa hanketömminnässä priorisoidaan kulttuurivientiä vauhdittavia aloitteita
- kulttuuriviennin mahdollisuuksia katosataan koko maan laajuisesti. Kulttuuriviennin veturialueina ajatellaan tällä hetkellä pitkälti Helsinkiä tai pääkaupunkiseutua laajemmin. Keskustanuoret korostaa, että Suomessa on useita kansainvälisesti kiinnostavia alueita ja kulttuuritapahtumia (mm. Sodankylän filmifestivaalit, Savonlinnan Oopperajuhlat), jotka voivat toimia viennin alueellina moottoreina.

